

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

“бакалавр”

(назва освітнього ступеня)

на тему: “Оцінювання ефективності надання соціальних послуг у
громаді, на прикладі Кременецької територіальної громади»
(Тернопільська обл., м. Кременець, вул. Шевченка, буд. 67)

Виконала: студентка IV курсу, групи БА-41
спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Самодал Я.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Мосій О.Б.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Мосій О.Б.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Сороківська О.А.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Андрушків Б.М.

(прізвище та ініціали)

Міністерствоосвіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____
(підпис) Сороківська О.А.
(прізвище та ініціали)
«   »   2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”

(шифр і назва спеціальності)

студенту Самодал Яна Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінювання ефективності надання соціальних послуг у громаді, на прикладі Кременецької територіальної громади» (Тернопільська обл., м. Кременець, вул. Шевченка, буд. 67)

Керівник роботи Мосій Ольга Бориславівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 23 » 01.2023 року № 4/7-48 .

2. Термін подання студентом завершеної роботи 1.06.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи _____

Матеріали фінансово-господарської діяльності Кременецької територіальної громади

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні засади соціальної роботи у територіальних громадах в Україні в умовах реформи децентралізації
2. Оцінювання стану соціальної роботи у Кременецькій територіальній громаді
3. Удосконалення соціальної роботи у Кременецькій територіальній громаді
4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

1. Напрями реформування системи надання соціальних послуг в Україні. 2. Штатний розпис Управління соціального захисту населення та охорони здоров'я Кременецької міської ради.
3. Соціальні виплати Кременецької міської ради у 2021 р. за рахунок коштів державного бюджету.
4. Соціальні виплати Кременецької міської ради у 2021 р. за рахунок коштів місцевого бюджету.
5. Основні показники щодо надання соціальної допомоги жителям Кременецької ТГ за 2021 р.
6. Розрахунок загальних капітальних витрат на підготовку приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги у Центрі надання соціальних послуг. 7. Витрати на заробітну плату психологів у рік.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	доц. Окіпний І.Б.		

7. Дата видачі завдання грудень 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні засади соціальної роботи у територіальних громадах в Україні в умовах реформи децентралізації	Лютий 2023	Виконано
2	Оцінювання стану соціальної роботи у Кременецькій територіальній громаді	Березень 2023	Виконано
3	Удосконалення соціальної роботи у Кременецькій територіальній громаді	Квітень 2023	Виконано
4	Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	Травень 2023	Виконано
	Висновки	Травень 2023	Виконано
	Бібліографія	Травень 2023	Виконано

Студент

_____ (підпис)

Самодал Я.А.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Мосій О.Б.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Самодал Я.А. Оцінювання ефективності надання соціальних послуг у громаді, на прикладі Кременецької територіальної громади.

Кваліфікаційна робота бакалавра: 57 сторінок, 9 рисунків, 9 таблиць, 2 додатки, 34 літературних джерела.

Метою роботи є внесення обґрунтованих пропозицій щодо покращення надання соціальних послуг у громаді.

Об'єктом дослідження є процес надання соціальних послуг Кременецькою територіальною громадою.

Предмет дослідження – процеси надання соціальних послуг та їх вдосконалення.

Практичне значення результатів роботи - внесення пропозицій щодо покращення діяльності Кременецької територіальної громади у напрямку надання соціальних послуг.

Методи дослідження – експертний, узагальнення, SWOT-аналіз, прогнозування, аналізу та синтезу.

Ключові слова: соціальні послуги, громада, стратегія розвитку, публічна установа.

SUMMARY

Samodal Y.A. Assessment of efficiency of social services provision in the community (Kremenets local community as a case study).

Bachelor`s degree thesis consists of 57 pages, 9 figures, 9 tables, 2 appendices, 34 references.

The object of research is to make reasonable proposals for improving the provision of social services in the community.

The purpose of the work is to develop approaches and practical recommendations for improving the provision of social services.

The subject of research is the processes of providing social services and their improvement.

The practical significance of the work results is the introduction of proposals to improve the activity of the Kremenets territorial community in the direction of providing social services.

Research methods - expert, generalization, SWOT analysis, forecasting, analysis and synthesis.

Key words: social services, community, development strategy, public institution.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	9
1.1 Сутність соціальної роботи у територіальних громадах.....	9
1.2 Особливості надання соціальних послуг у територіальних громадах України та закордоном	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У КРЕМЕНЕЦЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	23
2.1 Загальна характеристика Кременецької територіальної громади	23
2.2 Аналіз діяльності управління соціального захисту населення Кременецької міської ради	29
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У КРЕМЕНЕЦЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	35
3.1 Пропозиції щодо інтеграції місцевих спільнот	35
3.2 Пропозиції щодо використання у соціальній роботі послуг психолога	41
РОЗДІЛ 4. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	45
4.1 Аналіз потенційних небезпек життєдіяльності Кременецької територіальної громади	45
4.2 Організація дотримання вимог пожежної безпеки у Кременецькій міській раді	47
ВИСНОВКИ	50
БІБЛІОГРАФІЯ.....	51
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні Україна знаходиться на етапі системи місцевого самоврядування, переходу від централізації до децентралізації влади, і цей перехід веде до змін адміністративно-територіального устрою та передачі ресурсів та повноважень з державного рівня на місцевий. Розвиток соціальних ініціатив територіальних громад є складовою реформи децентралізації влади. Вирішення значної частини соціальних питань покладається на територіальні громади. Це є особливо актуальним сьогодні, у час війни, бо кількість осіб, які знаходяться у складних життєвих обставинах (СЖО) є значною, і щораз збільшується. Надання соціальних послуг на місцях дозволить покращити їх якість і доступність, збільшити їх обсяг, покращити якість послуг у сфері соціального захисту населення.

Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних засад надання соціальних послуг у громаді.

Завданнями, є:

- дослідити як реформа децентралізації влади впливає на надання соціальних послуг у громадах України;
- проаналізувати діяльність Кременецької територіальної громади;
- проаналізувати як надаються соціальні послуги у Кременецькій територіальній громаді;
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності надання соціальних послуг у Кременецькій територіальній громаді.

Предметом дослідження є процеси надання соціальних послуг та їх вдосконалення.

Об'єктом дослідження є процес надання соціальних послуг у Кременецькій територіальній громаді.

Методи дослідження: структурно-логічного аналізу, абстрагування і узагальнення, системного підходу, статистичні методи, графічні методи.

Практичне значення результатів роботи полягає у внесенні пропозицій щодо покращення діяльності Кременецької територіальної громади у напрямку надання соціальних послуг.

Інформаційна база дослідження: дані із веб-сайту Кременецької територіальної громади, навчальні посібники, статистичні дані, монографії, роботи учених-економістів, матеріали науково-практичних конференцій, статті у фахових виданнях, інтернет-джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

1.1 Сутність соціальної роботи у територіальних громадах

Поняття «соціальних послуг» було запропоноване в Україні у 2003 році з прийняттям закону «Про соціальні послуги». У 2007 р. прийнято «Концепцію реформування системи соціальних послуг», завданням якої було підвищення якості надання соціальних послуг та імплементація механізму управління/регулювання системою надання цих послуг для відповіді на потреби отримувачів цих послуг [12]. У 2012 році Кабінетом Міністрів України затверджено «Стратегію реформування системи соціальних послуг» [27]. У 2019 році затверджено нову редакцію Закону «Про соціальні послуги».

Регулювання процесів надання соціальних послуг в Україні здійснюється найперше Законом України «Про соціальні послуги», що встановлює головні принципи функціонування системи соціальних послуг, а також системою законодавчих актів, які регулюють особливості надання соціальних послуг та соціального захисту різним групам громадян.

Відповідно до закону «Про соціальні послуги», соціальні послуги – це цілий ряд заходів з надання допомоги особам, які знаходяться у складних ситуаціях і не можуть самі з ними впоратись, з метою вирішення їхніх життєвих негараздів. Соціальний робітник – це людина, яка забезпечує потребуючих соціальними послугами та має відповідну підготовку для надання таких послуг [8].

Соціальні послуги мають різну мету (див. рис. 1.1) щодо впливу на складні життєві обставини сім'ї чи особи.

Рисунок 1.1 – Спрямованість соціальних послуг [21]

Законом «Про соціальні послуги» у новій редакції використано класифікацію соціальних послуг (див. рис. 1.2) з метою їх впорядкування та організації процесу планування, організування та моніторингу.

Необхідність розробки нової Стратегії розвитку системи соціальних послуг в Україні обумовлена: 1) розширенням спектру соціальних послуг, які пропонуються окремим особам, які знаходяться у СЖО; 2) постійним зростання кількості осіб чи сімей, які потребують допомоги (через міграцію, кризи, війну); 3) реалізацією політики децентралізації у сфері соціального захисту населення. Нова Стратегія стала логічним продовженням попередньої Стратегії розвитку системи соціальних послуг в Україні і має термін дії до кінця 2022 р.

Метою Стратегії є:

- гарантоване забезпечення прав громадян на отримання якісних соціальних послуг;
- запровадження системи соціального замовлення для інтенсифікації конкуренції серед організацій, які пропонують надання соціальних послуг;
- запровадження систем заохочення покращення якості соціальних послуг.

Рисунок 1.2 – Класифікація соціальних послуг [21]

Стратегія вказує головні напрями за якими буде відбуватись реформування соціальних послуг:

- розвиток послуг;
- розробка нормативної бази;
- модернізація діючої інфраструктури (див. рис. 1.3).

Відповідно до Стратегії, розвій ринку соціальних послуг до 2022 року, містить в собі:

- 1) запровадження системи адміністрування соціальних послуг;
- 2) розвиток пропозиції соціальних послуг у приватному секторі;
- 3) поліпшення якості надання соціальних послуг.

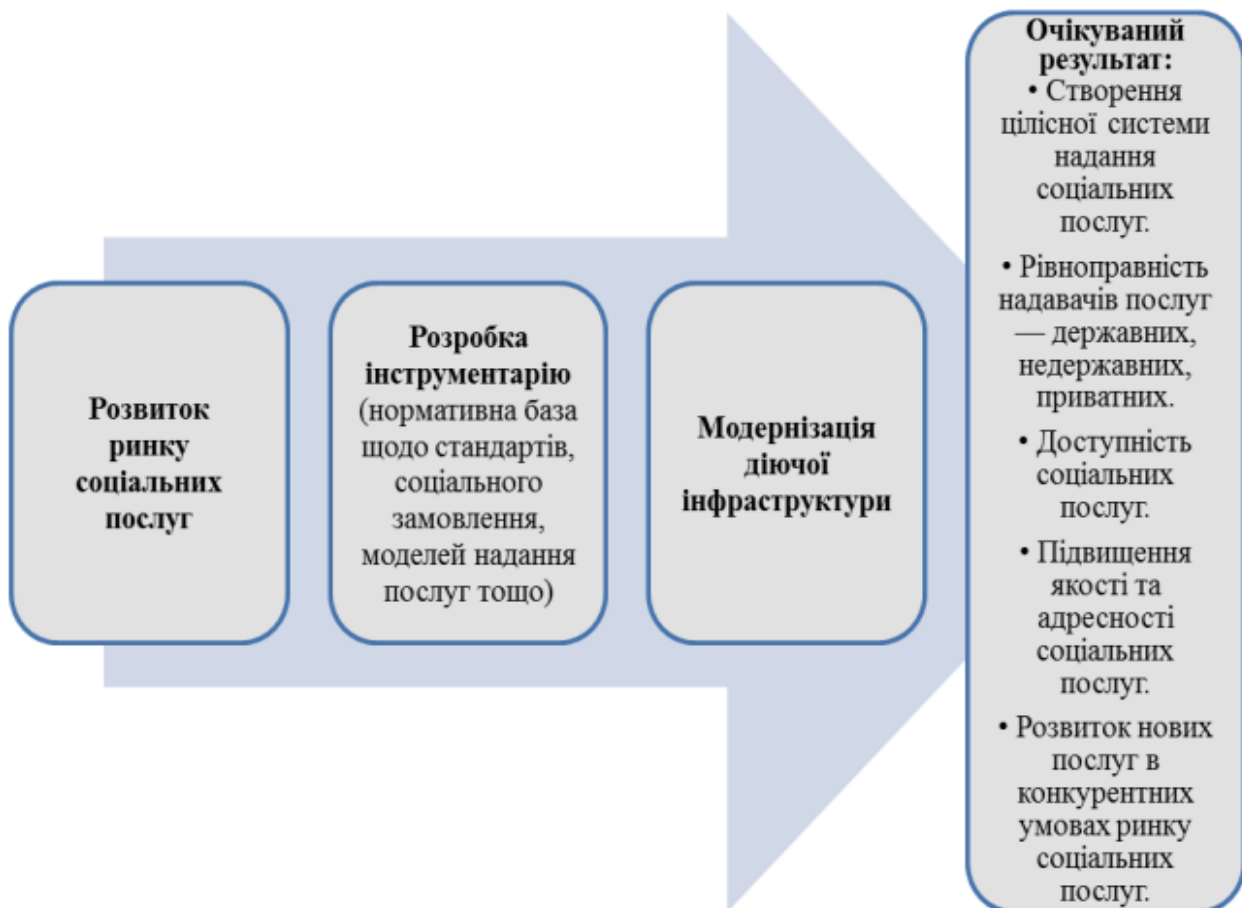

Рисунок 1.3 – Спрямованість реформування в Україні системи надання соціальних послуг [20]

Можна виділити слабкі і сильні сторони процесу децентралізації механізму надання соціальних послуг в Україні. До сильних сторін можна віднести:

- встановлення стандартів соціальних послуг;
- раннє виявлення вразливих осіб чи сімей та попередження складних життєвих обставин;
- розширення за формами власності організацій, які надають соціальні послуг;
- запровадження ефективних способів адміністрування та надання потребуючим соціальних послуг;
- створення ринку соціальних послуг за рахунок збільшення кількості тих, хто пропонує ці послуги;
- впровадження системи замовлення соціальних послуг;

- щорічне встановлення попиту населення громад на соціальні послуги, затвердження пріоритетного списку соціальних послуг та планування необхідних видатків;

- запровадження системи оцінки якості, контролю, моніторингу соціальних послуг що надаються.

До основних проблемних сторін процесу децентралізації соціальних послуг можна віднести:

- не повне чи цілковите нерозуміння суті певних соціальних послуг на рівні територіальної громади;

- не повне фінансування соціальних послуг;

- відсутність вміння визначити вартість соціальної послуги;

- відсутність методик оцінки потреб громади у соціальних заходах;

- відсутність навичок додаткового залучення коштів на фінансування потреб громади, нерозвиненість системи недержавного фінансування соціальних послуг;

- різне трактуванні поняття «соціальна послуга» у громадах.

Загалом, надання соціальних послуг населенню на рівні територіальної громади має суттєві переваги і дозволить:

- наділити органи місцевого самоврядування повноваженнями з планування, організування, фінансування соціальних послуг;

- підвищити якість послуг;

- наблизити послуги до жителів територіальних громад;

- враховувати специфіку потреб отримувачів послуг;

- забезпечити широкий спектр послуг, їх вчасність, комплексність, попереджувальний характер;

- надавати послуги всім категоріям громадян, які їх потребують [20].

Результати проведеного опитування громадян «Децентралізація та реформа місцевого самоврядування» дають уявлення про якість життя, задоволеність ситуацією в країні щодо різних аспектів, в тому числі, і щодо соціального захисту (див. рис. 1.4) [1].

Рисунок 1.4 – Результати соціологічного опитування щодо оцінки ситуації у населеному пункті [1]

Опитування показали, що у 2021 році тільки 32,7% населення оцінило якість соціального захисту як добру, середню оцінку поставили 24,6% респондентів, і 21,4% респондентів оцінили її як погану і ще 21,2% не можуть нічого сказати з цього приводу. Респонденти набагато краще оцінили ситуацію із вуличним освітленням, сміттям, питною водою, транспортним забезпеченням, наданням адміністративних послуг, заняття спортом, культурою та відпочинком у громадах. Така невтішна оцінка свідчить про існування серйозних проблем із врахуванням інтересів соціально незахищених груп населення.

Результати цього ж опитування свідчать, що респонденти які проживають на територіях віддалених від центру територіальної громади ставлять ще гірше оцінюють якість послуг соціального захисту (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Результати оцінювання якості соціального захисту у центрі громади та на відстані від центру

100% у стовпчику	Статус		Історія			Відстань до центру				
	Центр	Не центр	Зберегли центр	Втратили центр	Зберегли не-центр	<5 км	5-9.9 км	10-14.9 км	15-19.9 км	20 км+
Соціальний захист										
Добре	34.2	29.7	34.2	29.8	29.6	35.8	32.6	36.2	14.4	25.7
Середньо	24.9	24.0	24.9	25.0	21.6	21.7	22.3	24.8	27.5	24.7
Погано	19.5	25.5	19.5	24.3	28.5	28.7	23.8	25.9	20.1	28.5
Важко сказати	21.4	20.8	21.4	21.0	20.3	13.7	21.3	13.0	38.0	21.1

Ці дані є важливими для розуміння та аналізу ситуації із наданням послуг соціальної допомоги та можуть бути використані при розробці пропозицій та подальших дослідженнях проблематики управління послугами соціальної допомоги.

1.2 Особливості надання соціальних послуг у територіальних громадах України та закордоном

Управління підрозділом, що надає соціальну допомогу, відрізняється від управління бізнесом чи від адміністративного управління, воно має певні особливості (див. рис. 1.5), які завжди слід враховувати при плануванні та оцінюванні діяльності підрозділів, які надають таку допомогу. Такі важливі критерії як, наприклад, якість, ефективність, ціна, повинні бути доповнені низкою інших критеріїв, які виникають з причини того, що основною метою соціальних послуг є допомога.

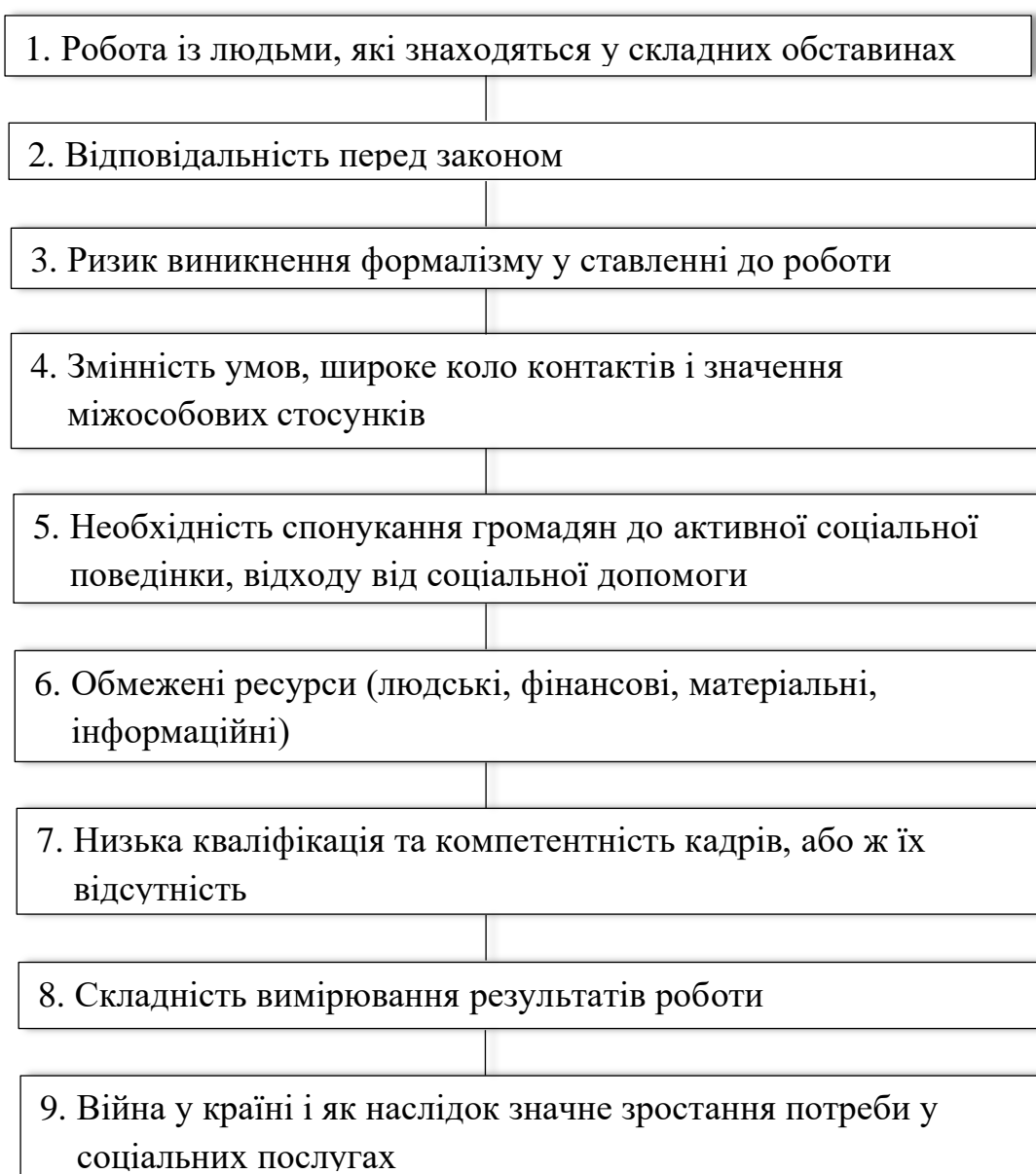

Рисунок 1.5 - Особливості надання соціальних послуг у територіальних громадах

Першою особливістю надання соціальних послуг у територіальних громадах є робота із людьми, які знаходяться у складних обставинах життя. За таких обставин люди досить часто перебувають у стані порушення психологічної рівноваги, стресу, депресії і це ускладнює спілкування з ними. Такого характеру робота може супроводжуватись виникненням складних відносин у стосунках з клієнтами, а з часом призвести до професійного вигорання працівників. У наданні послуг соціальної допомоги важливо поступати таким чином, що уникнути надмірної залежності клієнтів від наданих їм послуг. В інших сферах людської діяльності проблеми такого типу не виникають.

Другою особливістю є роботи соціальних працівників є відповідальність перед законом. При виконанні громадської роботи соціальні працівники несуть особливу відповідальність за наслідки своїх дій, оскільки вони часто працюють з людьми безпорадними, з обмеженим ступенем фізичного та ментального здоров'я, неповнолітніми, uzалежненими особами, жертвами військових дій, злочинів, надзвичайних ситуацій.

Третьою особливістю надання послуг соціальної допомоги є ризик виникнення формалізму у ставленні до роботи. Обов'язок забезпечення послуг високої якості з одного боку і ризик бюрократизації виконання завдань, коли по документах все виглядає правильно, а результати роботи є невтішними.

Четвертою особливістю є змінність умов, широке коло контактів і значення міжособових стосунків. Соціальні працівники часто повинні пристосуватись до мінливих потреб клієнтів, створювати нові програми дій, пропонувати послуги, доступні і придатні для користувачів. Ще однією особливістю роботи в рамках завдань соціальної допомоги є необхідність співпраці з поліцією, закладами охорони здоров'я, школами, службами у справах дітей. На ефективність роботи соціальних працівників може впливати також «містечковий менталітет», коли громадяни не бажають розголошувати свої проблеми, соромлячись сусідів, перешкодами у роботі можуть бути різного роду стереотипи, наприклад, стосовно поведінки жінок, дітей, чоловіків.

П'ятою особливістю є необхідність спонукання громадян до активної соціальної поведінки, відходу від соціальної допомоги. Працівникам соціальної сфери доводиться зустрічатись із бідністю, безробіттям, звиканням громадян до пасивної ролі у суспільстві, звиканням до надання їм пільг. Роль соціального працівника тут полягає у спонуканні до професійної активності пасивних отримувачів соціальної допомоги, а це потребує великого професіоналізму та відданості своїй роботі.

Шостою особливістю є обмежені ресурси (людські, фінансові, матеріальні, інформаційні) громади. Для місцевого самоврядування в багатьох країнах, в тому числі і в Україні, найчастіше коштів на виконання завдань соціальної допомоги є недостатньо. Нестача ресурсів призводить до зниження якості та кількості послуг соціальної допомоги. Щоб впоратись з цією ситуацією до надання послуг можна залучати спонсорів, шукати соціальних партнерів, підтримувати самодопомогу, об'єднати зусилля декількох органів місцевого самоврядування.

Сьомою особливістю є низька кваліфікація та компетентність кадрів, або ж їх відсутність. Ця проблема існує через низьку привабливість професії, брак припливу молодих кадрів, звільнення частини працівників, низьку оплату праці. В той час, коли до соціальної роботи ставляться високі професійні вимоги, велика фізична і психічна витривалість.

Восьмою особливістю є складність вимірювання результатів роботи соціальних працівників та соціальних служб органу місцевого самоврядування. У рамках завдань соціальної допомоги вирішення проблем окремих людей, сімей чи спільнот не завжди може бути критерієм досягнутих результатів. Таке мірило як фінансова вигода, може примінятись щодо надання соціальних послуг, але вкрай рідко. Частіше до уваги беруться зміни, які не піддаються прямим вимірюванням, а лише можуть бути оцінені як зміни у поведінці людей. Ці зміни може оцінити психолог, або ж соціологічні дослідження можуть дати таку інформацію. На відміну від інших напрямів роботи органів місцевого самоврядування (наприклад, розбудова інфраструктури чи реалізація проєктів розвитку), в соціальній роботі досягнення результатів вимагає тривалих періодів

часу і вони важко піддаються вимірюванню. Про це не повинні забувати очільники, керівники органів місцевого самоврядування, аналізуючи, проводячи моніторинг діяльності служб соціальної допомоги. Ефект від надання соціальної допомоги важко встановити, перевірити, на нього впливає багато факторів, тому на відміну, наприклад, керівника, який приймає рішення щодо податків, посадова особа центру соціальної допомоги, який приймає рішення про надання допомоги, не має аналогічної гарантії ефективності, як співробітник з адміністрації, і в той же час несе відповідальність за долю людини, сім'ї, спільноти.

Наступним вагомим фактором є війна в країні, яка триває із 2014 року. Війна у країні наклала свій відбиток на соціальну сферу – навантаження на неї зросло в рази. Штат соціальних працівників суттєво зменшився – вони мігрували у західні області країни або ж закордон, а кількість внутрішньо переміщених осіб, які потребують допомоги значно зросла. Державна система соціальних послуг не була готова до такого потоку переселенців та збільшення осіб, які опинились у скрутних обставинах життя.

Дуже вагому роль у наданні ефективних соціальних послуг органами місцевого самоврядування відіграють фактори внутрішнього середовища організації (див. рис. 1.6) серед яких можна виділити, зокрема:

- якість керівництва та лідерства. Вона пов'язана з навиками керування, стилем управління, підходами до прийняття рішень, стратегічністю мислення, спілкуванням з працівниками і наданням їм всебічної підтримки, вмінням планування та втілення змін, постійним покращенням методів роботи, сприянням постійному підвищенню кваліфікації в організації, – це основні фактори, які слід враховувати в керівництві організацією;

- уміння здійснювати соціальні комунікації та налагоджувати партнерство з іншими органами місцевого самоврядування (громадськими організаціями, спільнотами, групами). Вагома частка послуг та проєктів, що виконуються в Європі в рамках надання соціальної допомоги, реалізуються або в широкій співпраці з неурядовими організаціями, чи у кооперації з іншими органами місцевого самоврядування. Такий механізм взаємодії мав би бути якнайшвидше впроваджений в Україні.

Рисунок 1.6 – Фактори внутрішнього середовища організації, які впливають на ефективність надання соціальної допомоги

- якість кадрового управління – найважливішим компонентом організації, її основним ресурсом є працівники. Це теж стосується структур, які надають соціальну допомогу, де особливо важливими є вміння планувати роботу, відданість своїй роботі, компетентність, командна робота, взаємодопомога.

На даний час до працівників соціальної сфери висуваються щораз вищі вимоги – вони повинні мати не тільки відповідну освіту, кваліфікацію, але й їм необхідні також юридичні знання, знання з економіки (наприклад, управління фінансами), вміння писати проекти та подавати заявки для отримання грантів, комунікативні навички оскільки робота передбачає спілкування з неурядовими організаціями, підприємствами, органами місцевого самоврядування, встановлення партнерських стосунків з ними та спільної реалізації проектів. Така співпраця є дуже важливою бо вирішити соціальні проблеми неможливо в рамках тільки одного сектора економіки. Вимогою до соціальних працівників є знання місцевих проблем, вміння будувати згуртовану спільноту, бо тільки згуртована спільнота дбає про кожного свого члена і може успішно вирішувати

спільні проблеми. Таким чином, створення соціальної економіки є викликом для працівників соціальної сфери.

У Польщі існує практика створення соціальних кооперативів, центрів соціальної інтеграції, які займаються працевлаштуванням людей яким загрожує соціальна ізоляція. Такі центри створюються як підрозділи в структурах Центрів соціальної помочі.

- організація роботи та надання послуг – створення такої структури організації, щоб всі процеси в ній реалізовувались вдало, гарантуючи реалізацію завдань та досягнення цілей, які стоять перед територіальною громадою. Наявність окремого підрозділу, яким є центр соціальної допомоги, є обов'язковим. Проста та зрозуміла оргструктура центру має стати базою для ефективної організації роботи;

- сучасні інформаційні технології, комп'ютеризація процесів, забезпечення всіх необхідних технічних засобів, включаючи транспорт, є вимогою часу, адже звільняє працівників від бюрократії; впливає на якість, оперативність, ефективності, надійність, актуальність наданих послуг. За допомогою соціальних мереж виявляти потреби громади. Звичайно, використання сучасних технологій повинно супроводжуватись ґрунтовним навчанням працівників, яке дозволить максимально ефективно використовувати всі можливості техніки;

- відповідна мотивація персоналу – тут йдеться про комплекс факторів – рівень оплати праці, умови роботи, можливості професійного розвитку працівників, моральна винагорода, надання професійної підтримки, створення умов для навчання, запобігання професійному вигоранню. Соціальні працівники зазначають, що демотивуючим фактором для них у роботі є доручення їм додаткових обов'язків, не пов'язаних із основною роботою, як наприклад, продаж товарів широкого вжитку.

У Польщі у всіх сільських та міських гмінах функціонують Центри соціальної допомоги. Структура цих центрів пристосована до місцевих потреб. Вони всі надають однаковий перелік обов'язкових соціальних послуг, і окрім цього, ще послуги відповідно до виявлених потреб. Витрати на послуги

соціальної допомоги буває що складають 25% витрат бюджету.

Для працівників, які забезпечують догляд ще одним демотивуючим моментом у роботі є проблема віддаленості територій, що обслуговуються, коли працівники мають добиратись до клієнтів без автотранспорту. Це створює навантаження на працівників, знижує продуктивність їх роботи, ефективність використання робочого часу.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У КРЕМЕНЕЦЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

2.1 Загальна характеристика Кременецької територіальної громади

Кременецька міська територіальна громада утворена у 2020 році. До її складу увійшли 1 міська та 16 сільських рад, а саме 44 населених пункти серед яких м. Кременець та села.

Адміністративний центр громади розташований у м. Кременець. Загальна площа Кременецької міської територіальної громади становить 52290 га. Чисельність населення громади становить 42405 чол., в тому числі міське населення – 20827 чол., сільське населення – 21578 чол. [25].

Кременецька територіальна громада знаходиться на півночі Тернопільської області, відстань до обласного центру м. Тернопіль – 70 км.

Через територію громади проходить стратегічно важлива для України автомобільна дорога М-19, яка поєднує Тернопільську область з іншими областями України. По ній здійснюються міждержавні, внутрішньодержавні та місцеві перевезення вантажів і туристів.

Площа лісового фонду на території громади становить 9469,09 га. Площа сільськогосподарських угідь складає 34643,04 га, площа земель державної та комунальної власності складає 21739,76 га, площа земель приватної власності складає 28035,50 га, площа земель водного господарства складає 539,72 га. На території громади наявні корисні копалини: пісок, крейда, камінь.

В громаді діє Центр надання адміністративних послуг який надає 186 адміністративних послуг. Протягом 2021 року ЦНАП Кременецької міської ради надано 1200 консультацій, 8863 адміністративні послуги, в тому числі: реєстрація місця проживання, видача довідок – 3963; реєстрація речових прав на нерухоме майно – 2856; реєстрація бізнесу – 162; послуги державного земельного агентства – 587; послуги у сфері земельних питань – 587; та інші

адміністративні послуги, які надаються структурними підрозділами Кременецької міської ради.

Підприємництво має провідну роль у економіці громади. Протягом 2020 року зареєстровано 38 юридичних та 203 фізичних осіб підприємців, скасували реєстрацію 12 юридичних та 278 фізичних осіб. Кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання фізичних осіб-підприємців на території Кременецької міської територіальної громади станом на 01.01.2022 року становить 1230 осіб.

Функціонують 9 промислових підприємств: ТОВ «Кременецьке молоко», ТОВ «Йограйтен», ТДВ «Кременчанка», ТзОВ «Фабрика «Ватин», ТОВ «Укркрейда», ПП «Бекерай», КП «Міськводгосп», ДП «Кременецьке УПРГ» та ДП «Кременецьке лісове господарство» [25].

У аграрному сектор громади переважає рослинництво зі спеціалізацією на зернових та технічних культурах: озима пшениця, ярий ячмінь, кукурудза та зерно, гречка, соя, соняшник, озимий ріпак, овочі, горіхи, плоди і ягоди.

Здійснюють свою діяльність такі сільськогосподарські підприємства та господарства: ТОВ «Бриківське»; ТОВ «Біолан», СГ «Мрія», ТОВ «Профагротрейд», ПП «Агроекспрессервіс», ТОВ "Західна агровиробнича компанія", ТзОВ «Компанія «БКГ», ФГ Щедрий врожай», ПФГ «Лісове», ПФГ «Віра», ПП «Білокриниця», ФГ «Заброддя», ФГ «СВС», СВК «Біла Криниця», ФГ «Довжок», Континентал Фармерз Груп, СТОВ «Славутич», ТОВ «Ленд-Прайд», СТзОВ «Аграрій», ПФГ «Едельвейс», ФГ «Бурсад», «АВТ Вектор», ФГ «Сад Інвест», ФГ «Еко лани», ФГ Б.Н.М., компанія БКГ , ТОВ «Тієра», також сільськогосподарські кооперативи «Вулик» та «Куликів», ТОВ «Ніка-2007», АПП «К.Міст», АПП «Терен», ТзОВ «СВС Шумськ».

В с. Іква та с. Бережці здійснюють діяльність ТОВ «Агроконд» та ФОП Полковський С. по заморожуванню малини. Вирощуванням малини на території громади займається багато приватних господарств, адже для цього є відповідні кліматичні, природні умови, є заготівельники, і це досить рентабельно.

На території громади функціонує 402 заклади торгівлі, 6 АЗС, 11 СТО, 21 аптека та 46 закладів громадського харчування.

Також у місті працює 3 змішаних ринків, загальна торговельна площа яких становить близько 5790 м. кв., на яких облаштовано 930 торгових місць, у тому числі торгові місця для реалізації сільськогосподарської продукції.

Середня номінальна заробітна плата по місту за січень – жовтень 2021 року склала 8811 грн. За 2021 рік районною філією зареєстровано 1838 безробітних, що на 237 чол. більше ніж за аналогічний період минулого року (1601 чол.) Всього за цей період послугами скористалися 2617 безробітних.

Станом на 1 січня 2022 року на обліку у районній філії перебуває 1011 безробітних, що на 232 чол. більше ніж на відповідну дату минулого року (779 чол.). Жінки складають 65,3% від загальної чисельності безробітних (660 чол.), молодь віком до 35 років 29,9% (302 чол.); інваліди 0,3% (3 чол.).

Працівники скорочені у зв'язку з реорганізацією виробництва 10,9% (110); особи, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню 22,2% (224), особи, що проживають у сільській місцевості 51,9 % (524); учасники АТО -0,4% (4 особи); ВПО - не перебуває. Допомогу по безробіттю отримує 958 чол., що складає 94,8 відсотків від кількості безробітних.

Для покращення соціального захисту безробітних головна увага приділяється активній політиці зайнятості. Так, у 2021 році за сприяння районної філії працевлаштовано 1101 незайнятих громадян, в тому числі 590 безробітних, проходило професійне навчання 157 безробітних, у тимчасових роботах взяли участь 79 безробітних та громадських роботах 5 безробітних. За 2021 рік від підприємств району до служби зайнятості надійшло 1063 вакансій. Актуальні вакансії станом на 1.01.2022 року становлять – 21 од.

Структура власних податкових надходжень на 2022 рік запланована: податок на доходи фізичних осіб – 59,7 % від загальної суми власних надходжень, податок на майно – 10,4 %, єдиний податок – 14,8 % та інші власні надходження.

За рахунок бюджету громади на її території функціонують 2 заклади охорони здоров'я, а саме: КНП «Кременецька опорна лікарня; КНП «Кременецький центр первинної медико-санітарної допомоги, в т. ч. 45

фельдшерсько-акушерських пунктів та 15 амбулаторій загальної практики сімейної медицини.

За рахунок бюджету громади на її території функціонують 49 закладів освіти (див. табл. 2.1), а саме [25]:

- 12 загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів;
- 12 загальноосвітніх навчальних закладів I-II ступенів (Гаївська, Жолобівська, Катеринівська, Колосівська, Крижівська, Попівецька, Плосківська, Підлісецька, Чугалівська, Шпиколоська, Кременецька гімназія № 3, Кременецька гімназія № 6);
- 7 загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня (Богданівська, Бонівецька, Великолинівецька, Куликівська, Савчицька, Підгаєцька та Початкова школа с. Іква);

Таблиця 2.1 – Показники розвитку освіти Кременецької територіальної громади за 2021 рік [25]

№	Показники	Одиниць
1.	Загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів	12
2.	Загальноосвітніх навчальних закладів I-II ступенів	12
3.	Загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня	7
4.	Заклади позашкільної освіти	1
5.	Загальна кількість учнів, осіб	5240
6.	Кількість класів в яких навчаються учні	308
7.	Кількість закладів дошкільної освіти	15
8.	Кількість закладів загальної середньої освіти у яких є структурний підрозділ «Дошкільна освіта»	8
9.	Загальна кількість дітей охоплених дошкільною освітою, осіб	1121

- 15 дошкільних навчальних закладів (ЗДО «Журавлик» с. Великі Бережці, ЗДО «Берізка» с. Білокриниця, ЗДО «Дивосвіт» с. Горинка, ЗДО

«Бджілка» с. Дунаїв, ЗДО «Дзвіночок» с. Катеринівка, ЗДО «Лісоваказка» с. Кімната, ЗДО «Барвистийвіночок» с. Крижі, ЗДО«Мальви» с. Кушлин, ЗДО «Капітошка» с. Плоске, ЗДО «Першісходинки» с. Попівці, ЗДО «Джерельце» с. Рудка, ЗДО «Калинка» с. Шпиколоси, Кременецький ДНЗ №2 «Золотий ключик» із групами дітей із вадами зору, ДНЗ загального розвитку №3 м. Кременець, ДНЗ загального розвитку №5 м. Кременець);

- 1 заклад позашкільної освіти та 2 комунальних установи: Центр професійного розвитку педагогічних працівників та Інклюзивно-ресурсний центр.

Також за рахунок бюджету громади на її території функціонують 6 закладів культури: 1 центр культури і дозвілля, до складу якого входять 9 будинків культури та 18 клубів, 2 школи мистецтв, 2 музеї; 1 Централізована бібліотечна система, до складу якої входять 29 бібліотек.

– 1 заклад фізичної культури – Кременецька дитячо-юнацька спортивна школа ім. А. Пушкара;

– 1 заклад надання соціальних послуг із відділенням стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання с. Катериніка та відділенням у с. Великі Бережці.

У 2021 році в закладах загальної середньої освіти Кременецької міської територіальної громади навчається 5240 учнів, функціонує 308 класів.

У Кременецькій міській територіальній громаді функціонує 15 закладів дошкільної освіти та 8 закладів загальної середньої освіти у яких є структурний підрозділ «Дошкільна освіта». Загалом у даних закладах освіти навчається 1121 дитина дошкільного віку.

В Кременецькій міській територіальній громаді функціонують 84 інклюзивні класи у 19 закладах загальної середньої освіти та 7 інклюзивних груп у 4 закладах дошкільної освіти. Інклюзивним навчанням охоплено 94 дитини з особливими освітніми потребами для яких створено усі необхідні умови для навчання. На індивідуальній формі навчання перебуває 86 учнів.

В закладах загальної середньої освіти Кременецької міської територіальної громади організовано 25 груп подовженого дня з кількістю учнів – 765 чол.

11 грудня 2020 року рішенням сесії Кременецької міської ради створено Центр надання соціальних послуг Кременецької міської ради – заклад що провадить соціальну роботу та надає соціальні послуги особам, які належать до вразливих груп населення чи знаходяться у складних обставинах життя. Основними завданнями центру є: проведення профілактичної роботи щодо попередження потрапляння осіб чи сімей у складні життєві обставини і надання соціальних послуг, яких потребують громадяни, відповідно до переліку послуг, затвердженого Мінсоцполітики, щоб звести до мінімуму негативний вплив цих обставин.

Видатки на утримання апарату Центру надання соціальних послуг кількості 23 штатні одиниці становили 3297,4 тис. грн., в т. ч. на оплату праці – 2520,0 тис. грн., нарахування на заробітну плату – 589,6 тис. грн., оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 43,9 тис. грн. Також в ході реалізації Програми проведено висвітлення діяльності управління в ефірах Кременецького районного радіомовлення тривалістю 166 хв. на суму 10,0 тис. грн.

Центр надання соціальних послуг намагається покращити роботу своїх працівників, так у листопаді 2022 р. 38 працівникам, які надають соціальні послуги 194 самотнім людям, та потребуючим сім'ям закупили велосипеди. Це значно полегшить роботу соціальним працівникам, завдяки цьому вони зможуть затрачати менше часу на те щоб добратись від одного підопічного до іншого; час, який вони раніше затрачали на дорогу тепер вони зможуть приділити людям.

2.2 Аналіз діяльність Центру надання соціальних послуг Кременецької міської ради

Робота Центру спрямована на забезпечення соціального захисту населення громади та соціального забезпечення соціально-вразливих верств населення.

За 2021 рік прийнято 1846 заяв на призначення та перерахунок різних видів допомог та субсидій, вчасно нараховано та виплачено всі види соціальної допомоги.

З 1.01.2021 р. по 31.12.2021 р. управлінням нараховано та виплачено різних видів соціальної підтримки за рахунок коштів:

- державного бюджету на суму 47,47 млн. грн. (див. рис. 2.1);
- місцевого бюджету на суму 893 тис. 600 грн.;
- обласного бюджету на суму 50 тис. 400 грн.

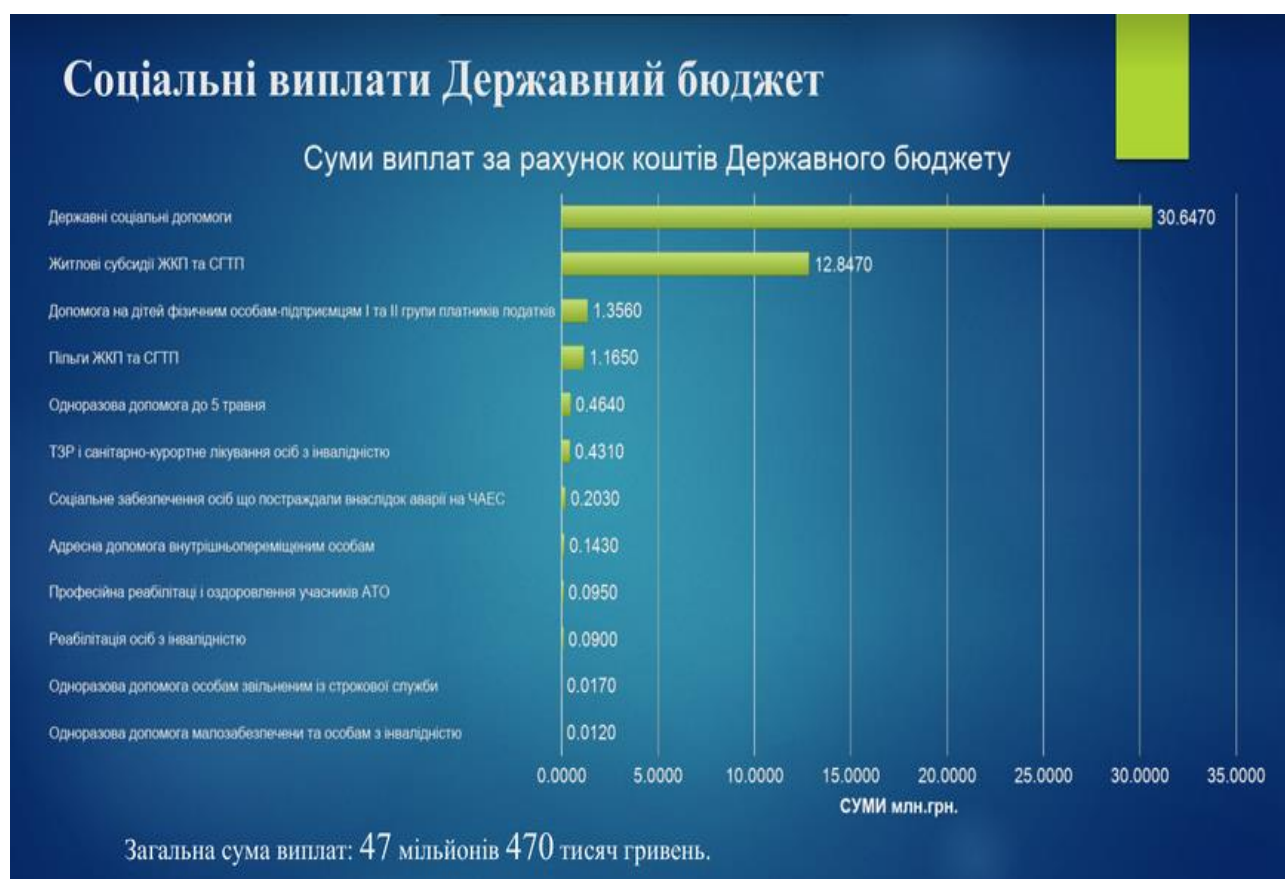

Рисунок 2.1 - Соціальні виплати Кременецької міської ради у 2021 р. за рахунок коштів державного бюджету [25]

Станом на 01.01.2022 року на обліку в Центрі надання соціальних послуг Кременецької міської ради перебувало 2736 одержувачів різних видів державних соціальних допомог. Основні показники надання соціальної допомоги відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні показники щодо надання соціальної допомоги жителям Кременецької територіальної громади за 2021 рік [25]

№	Показник	К-сть
1.	Особи які перебували на обліку в управлінні соціального захисту населення Кременецької міської ради, од.	2736
2.	Сума виплат різних видів соціальної підтримки, млн. грн.	47,47
3.	Одержувачі державної допомоги сім'ї з дітьми, одиниць, у т.ч.:	1673
	- допомога при народженні дитини, осіб	1452
	- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, осіб	81
	- допомога на дітей одиноким матерям, осіб	110
	- допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, осіб	28
	- допомога при усиновленні, осіб	2
4.	Допомога малозабезпеченим сім'ям, сімей, у т.ч.:	179
	- багатодітних сімей	67
5.	Допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, осіб	286
6.	Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину, або місце проживання їх не відоме, осіб	7
7.	Щомісячна грошова допомога особам, які проживають разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, осіб	42
8.	Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю, осіб	63
9.	Щомісячна компенсаційна виплата непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку, осіб	170
10.	Одноразова допомога в зв'язку з поширенням Covid-19, тис. грн.	247,4
11.	Професійна реабілітація та санаторно-курортне оздоровлення учасників бойових дій, тис. грн.	95,2
12.	Забезпечення ТЗР та санаторно-курортне оздоровлення осіб з інвалідністю, тис. грн.	430,7
13.	Реабілітація осіб з інвалідністю, тис. грн.	90,1
14.	Внутрішньо переміщені сім'ї, які отримували щомісячну адресну допомогу на проживання, сімей	8
15.	Тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату, осіб	21
16.	Адресна компенсаційна виплата послуги "Муніципальна няня", осіб	10
17.	Допомога багатодітним сім'ям, осіб	183

Із загальної чисельності державну допомогу сім'ям з дітьми отримували 1673 одержувачі, виплачено допомог на суму 9,806 млн. грн., у т.ч. допомоги:

- при народженні дитини на суму 6,453 млн. грн. отримували 1452 особи;
- у зв'язку з вагітністю та пологами отримувала 81 особа на суму 229,3 тис. грн.;

- одиноким матерям на дітей на суму 1,382 млн. грн. отримували 110 осіб;
- допомогу на дітей, над якими встановлено опіку отримували 28 осіб на суму 1,720 млн. грн.;

- допомогу при усиновленні на суму 21,5 тис. грн. отримували 2 особи;
- малозабезпеченим сім'ям отримували 179 сімей, в тому числі 67 багатодітних сімей. У малозабезпечених сім'ях виховується 415 дітей, в тому числі у багатодітних сім'ях – 242 дитини. Виплачено допомог на суму 7,247 млн. грн.;

- дітям з інвалідністю одержували 286 осіб, виплачено допомог на суму 7,045 млн. грн.;

- дітям, батьки яких ухиляються від виплати аліментів отримували 7 осіб, виплачено допомог на суму 30,6 тис. грн.;

- особам, які доглядають інваліда I чи II групи отримували 42 особи, виплачено допомог на суму 0,996 млн. грн.;

- особам, які не мають права на пенсію отримували 63 особи, виплачено допомог на суму 1,250 млн. грн.;

- особам, які досягли 80-річного віку отримували 170 осіб, виплачено допомог на суму 63,0 тис. грн. Одноразова допомога в зв'язку з поширенням Covid-19 становить 247,4 тис. грн. Професійна реабілітація та санаторно-курортне оздоровлення учасників бойових дій становить 95,2 тис. грн. Одноразова матеріальна допомога малозабезпеченим та особам з інвалідністю становить 11,9 тис. грн., особам звільненим зі строкової служби - 16,5 тис. грн. Забезпечення ТЗР та санаторно-курортне оздоровлення осіб з інвалідністю становить 430,7 тис. грн. Реабілітація осіб з інвалідністю становить 90,1 тис. грн.

На обліку в управлінні перебувала 21 внутрішньо переміщена особа, з них 8 сімей отримували щомісячну адресну допомогу на проживання у сумі 143,0 тис. грн.

Допомогу особі, яка не має права на пенсійну виплату, але досягла пенсійного віку отримувала 21 особа, виплачено допомоги на суму 253,1 тис. грн. Адресну компенсаційну виплату послуги “Муніципальна няня” отримували 10 осіб, виплачено допомоги на суму 170,2 тис. грн.

Допомогу багатодітним сім'ям отримували 183 особи, виплачено допомоги на суму 3,437 млн. грн. Державну допомогу на дітей (90 осіб) фізичним особам-підприємцям I та II групи платників податків виплачено допомоги на суму 1,356 млн. грн.

Оплату послуг патронатного вихователя отримувала 1 особа, виплачено допомоги на суму 102,0 тис. грн.

Житлові субсидії отримували 1733 домогосподарства. За 2021 рік нараховано субсидій на суму 12,847 млн. грн.

Понад 4,4 тис. пільговиків різних категорій перебували на обліку. Станом на 01.01.2022 року пільгами користувались 1994 пільговики та члени їх сімей.

За звітний період пільговикам відшкодовано у готівковій формі витрати за пільги на житлово-комунальні послуги на загальну суму 1,165 млн. грн.

Проведено виплату допомоги учасникам бойових дій на загальну суму 464 тис. грн.

Відшкодовано грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування, надана компенсація за відпустку, проведене санаторно-курортне лікування чорнобильців на суму 202,9 тис. гривень.

За період з 01.01.2021 року по 31.12.2021 року проведено 324 обстеження умов проживання осіб, які звернулися за призначенням допомог та субсидій.

Проведено 33 засідання комісії на яких розглянуто 298 заяв громадян, з них:

– 19 звернень щодо призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям;

- 264 звернення щодо призначення субсидії;
- 15 звернень щодо призначення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

Перевірено 466 особових справ щодо правильності призначення державних допомог. Протягом 2020 р. було виконано 13 програм місцевого бюджету. Видатки бюджету м. Кременець на забезпечення ефективності державної соціальної підтримки населення склали 893,6 тис. грн., в тому числі:

- надані пільги громадянам окремих категорій на суму 27,6 тис. грн. та на оплату комірною на суму 7,1 тис. грн.;
- надана фінансова підтримка ветеранам та особам з інвалідністю на суму 115,0 тис. грн., в т. ч.:
- для оплати інженерно-геологічних вишукувань для будівництва регіонального центру реабілітації дітей з особливими потребами в рамках Програми фінансової підтримки ГО "Зоря надії" надана фінансова підтримка на суму 15,0 тис. грн.;
- Кременецькій районній спілці інвалідів війни надано 50,0 тис. грн. Кошти використані на придбання будівельних матеріалів для проведення ремонту у приміщенні за адресою вул. Шевченка, 50/1с м. Кременець (Програма «Ветеран»);

– Кременецькому районному відділенню спілки ветеранів Афганістану надано 50,0 тис. грн. Кошти використані на придбання і встановлення офісних меблів за Програмою «Ветеран».

Для реалізації Програми організації громадських робіт тимчасового характеру на території Кременецької міськради на 2021 р. надана фінансова підтримка ГО «Зоря надії» на суму 6,1 тис. грн., здійснена оплата робіт 2 масажистів та 1 психолога.

Відповідно до постанови Кабміну, компенсаційні виплати отримували 11 осіб, виплачено компенсацій на суму 33,2 тис. грн.

Для забезпечення надання виплат за пільговий проїзд на автотранспорті використано 287,0 тис. грн.

В межах заходів міської Програми соціальної підтримки малозахищених верств населення «Турбота» у 2021 році надана:

- матеріальна допомога 287 особам, які перебувають у складному матеріальному становищі, на загальну суму 187,2 тис. грн.;
- допомога на поховання 18 особам на суму 36,3 тис. грн.;
- одноразова матеріальна допомога 27 громадянам, які підписали контракт із Збройними Силами України, на суму 142,0 тис. грн.;
- щомісячна матеріальна допомога неповнолітній дитині померлого почесного громадянина міста Кременець Пушкаря Андрія на суму 12,0 тис. грн.

В рамках міської Програми «Ветеран» надана нецільова матеріальна допомога 85 особам на суму 22,1 тис. грн.

У ході виконання міської програми підтримки осіб, які брали участь у військових діях, та членів сімей загиблих під час військових дій, надана щомісячна допомога членам 3 сімей загиблих у війні на суму 18,0 тис. грн.

За рахунок «Інших субвенцій з місцевого бюджету», що надійшли з Тернопільського обласного бюджету в сумі 50,4 тис. грн. проведено:

- компенсаційні виплати 3-м особам з інвалідністю на обслуговування автомобілів на суму 1,5 тис. грн.;
- доплата до пенсії одному ветерану ОУН-УПА на суму 9,7 тис. грн.;
- надано допомогу 3-м сім'ям загиблих учасників АТО на суму 28,8 тис. грн. та надана одноразова допомога учаснику війни в розмірі 1,4 тис. грн.;
- здійснені видатки на поховання загиблих у війні на суму 9,0 тис. грн.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У КРЕМЕНЕЦЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

3.1 Пропозиції щодо інтеграції місцевих спільнот

Однією із соціальних проблем Кременецької територіальної громади є слабка інтеграція місцевих спільнот, коли люди які потрапили у складні життєві ситуації почуваються самотніми і незахищеними. Пропонуємо Центру скористатись досвідом країн, які знайшли вирішення цієї проблем. Вдалою ідеєю, на наш погляд, є створення Клубів соціальної інтеграції, для людей, які переживають подібні труднощі. Такі клуби покликані допомагати людям, які опинились у скрутних обставинах, мотивувати їх до соціальної активності та самодопомоги, полегшити чи вирішити їх проблеми, зменшити соціальну ізоляцію, полегшити душевні страждання. До Клубу соціальної інтеграції можуть входити спільноти взаємодопомоги такі як, наприклад:

- групи безробітних;
- люди з особливими потребами;
- сім'ї, де є дитина з інвалідністю;
- літні люди;
- сім'ї, які опікуються дітьми чи всиновили дітей;
- громадяни, які втікають від війни, та ін.

В такому Клубі люди зможуть пройти навчання, отримати консультації та підтримку психолога, юриста, терапевта, реабілітолога, педагога, соціального працівника чи фахівця з певної галузі. Для Клубу фахівці можуть надавати свої послуги як платно, так і на волонтерських засадах.

Спільноти взаємодопомоги можуть складатись із 5-15 членів. Соціальні працівники можуть ініціювати їх створення, а далі вони можуть функціонувати самостійно. Зустрічі повинні відбуватись регулярно, з певною періодичністю, наприклад, раз в тиждень. Члени групи вчать ся один в одного боротися з

труднощами, діляться своїми міркуваннями, обмінюються досвідом та інформацією, наприклад, щодо ліків, лікарів, виплат, страхування та ін. Зустрічі членів групи допомагають їм посилити почуття власної гідності, підвищити обізнаність щодо проблеми, відчувати емоційну підтримку, взаєморозуміння, додають впевненості у завтрашньому дні і це укріплює як фізичне так ментальне здоров'я людей. І що дуже важливо, така групова робота посилює навички самопомоги і зменшує соціальну ізоляцію осіб чи сімей, які зіткнулись з різного роду проблемами.

На етапі створення спільноти взаємодопомоги роль соціального працівника є найбільш вагомою (див. рис. 3.1).

Рисунок 3.1 - Етапи створення спільноти взаємодопомоги

Соціальний працівник на першому етапі повинен розпізнати проблему населення, оцінити кого стосується ця проблема; на другому етапі визначити цілі

створення спільноти, її склад, чисельність, критерії відбору членів групи, способи діяльності та графік діяльності; на третьому етапі запросити людей долучитись до групи. Далі роль соціального працівника може зводитись до підтримки спільноти в плані пошуку спонсорів, запрошення потрібних фахівців, транспортування маломобільних осіб.

Прикладами спільнот взаємодопомоги та їх цілей можуть бути:

1) спільнота взаємодопомоги батьків дітей з інвалідністю. Цілі такої спільноти:

- допомога у вирішенні проблем зі здоров'ям дитини;
- обмін досвідом про виховання дитини з особливими потребами;
- обмін інформацією про лікування, реабілітацію, виплати допомоги;
- моральна підтримка, зменшення почуття самотності;
- проведення інтеграційних заходів для дітей;
- заохочення допомагати іншим.

2) спільнота взаємодопомоги прийомних сімей. Цілі такої спільноти:

- обмін досвідом роботи з дітьми;
- обмін досвідом співпраці з біологічними сім'ями прийомних дітей;
- обмін досвідом про виховання дітей;
- проведення інтеграційних заходів для дітей.

3) спільнота взаємодопомоги дорослих з інвалідністю. Цілі такої спільноти:

- організація спільного дозвілля;
- позбавлення самотності, вихід з ізоляції;
- підтримка, пошук шляхів вирішення проблем;
- розвиток впевненості у своїх силах;
- наповнення життя новим змістом.

4) спільнота взаємодопомоги багатодітних матерів. Цілі такої спільноти:

- обмін досвідом про ведення господарства, побут;
- освоєння нових соціальних ролей;
- підтримка інших жінок, які мають подібні проблеми;

- підвищення самооцінки.
- 5) спільнота взаємодопомоги літніх людей. Цілі такої спільноти:
  - розширення кола спілкування;
  - освоєння нових знань, вмій (наприклад, користування інформаційними технологіями, соціальними мережами);
  - обмін інформацією про ведення господарства, побут, лікування, хобі;
  - покращення самопочуття та здоров'я.

Кременецький Центр соціальної допомоги має приміщення, пристосовані до потреб людей з інвалідністю і міг би виділити одну кімнату, де будуть проходити зустрічі спільнот взаємодопомоги. Таке приміщення повинно бути підготовленим – відремонтованим, оснащеним. Витрати на ремонт приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги та джерела фінансування цих витрат відображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Прогнозовані витрати на ремонт приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги у Центрі надання соціальних послуг Кременецької громади

Статті витрат	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Виконання ремонтних робіт приміщення	60 000	Кошти громади
Будівельні матеріали для ремонту приміщення	55 000	Кошти громади
Всього витрат	115 000	

Після підготовки приміщення до роботи потрібно обладнати його меблями. Плануємо закупити: крісла офісні, офісні столи, вішалку і дошку. Проектні витрати на умеблювання приміщення та джерело фінансування цих витрат відображено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Витрати на придбання меблів у приміщенні для зустрічей спільнот взаємодопомоги

Статті витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Крісло офісне	20	2 500	50 000	Грантові кошти
Стіл офісний	8	2 000	16 000	Грантові кошти
Вішалка	1	2 000	2 000	Грантові кошти
Дошка	2	1 500	1 500	Грантові кошти
Всього витрат			69 500	

Для повноцінного функціонування спільнот потрібно забезпечити їх відповідним технічним оснащенням, а це – ноутбуки, проектор, проекційний екран. Проектні витрати на придбання оргтехніки всього склали 82 тис. грн, це відображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Витрати на придбання оргтехніки у приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги

Статті витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Ноутбук	4	17 000	68 000	Грантові кошти
Проектор	1	12 000	12 000	Грантові кошти
Проекційний екран	1	2 000	2 000	Грантові кошти
Всього витрат			82 000	

Оскільки люди будуть проводити по декілька годин у Центрі на зустрічі спільноти, то повинні бути створені умови для того, щоб можна було перекусити, випити чаю чи кави. Витрати на придбання кухонного приладдя, а також джерело фінансування цих витрат можна бачити у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Витрати на придбання кухонного приладдя у приміщенні для зустрічей спільнот взаємодопомоги

Статті витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Машина для приготування кави	1	8 000	7 000	Грантові кошти
Електрочайник	1	800	800	Грантові кошти
Кулер для води	1	2 800	2 800	Грантові кошти
Набір кухонного приладдя (горнята, тарілки, ложки)	2	1 000	2 000	Грантові кошти
Інші витрати		2 500	2 500	Грантові кошти
Всього витрат			15 100	

Розрахунок загальних витрат на підготовку приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги у Кременецькій громаді проведено в табл. 3.5. Всього загальні витрати складають 281 тис. 600 грн.

Таблиця 3.5 – Розрахунок загальних капітальних витрат на підготовку приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги у Центрі надання соціальних послуг

Статті витрат	Сума, грн.
Ремонт приміщення	115 000
Меблі	69 500
Оргтехніка	82 000
Кухонне обладнання	15 100
Всього витрат	281 600

Фінансування проекту передбачається із двох джерел – кошти громади (115 тис. грн.) і грантові кошти (166 600 грн.). Частка цих двох джерел у структурі фінансування проекту відображене на рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Структура фінансування проекту підготовки приміщення для зустрічей спільнот взаємодопомоги

В наслідок реалізації проекту очікуються позитивні зміни, досягнення соціального ефекту: зниження безробіття, зростання соціальної активності, здоровий спосіб життя, урізноманітнення дозвілля, культурний розвиток, виведення із соціальної ізоляції. Все це дає підстави рекомендувати проект до впровадження.

3.2 Пропозиції щодо використання у соціальній роботі послуг психолога

Результати SWOT-аналізу виявили вузьке місце у діяльності Центру надання соціальних послуг – відсутність психолога у штаті працівників (див. Додаток А). Нестача психологів є типовою ситуацією для українських громад, які власними силами та за рахунок міжнародних організацій надають потрібну допомогу, опікуються тими, хто постраждав від війни, хворими, немічними,

тими, хто потрапив у важку ситуацію. Але соціальні працівники зазначають, що досить часто їх знань і вмінь не достатньо для того, щоб кваліфіковано допомогти громадянам і спостерігають на практиці як потреба в спеціалістах-психологах постійно зростає, і особливо є відчутною в часі війни.

Функціями психолога є вивчення психологічних особливостей та проблем і психологічна корекція поведінки як дорослих громадян, так і дітей. Цільовими аудиторіями з якими міг би працювати психолог у Кременецькій громаді є:

- безробітні;
- громадяни з інвалідністю, в тому числі і ті, хто став інвалідом війни;
- сім'ї, де є дитина з інвалідністю;
- літні люди;
- багатодітні сім'ї та сім'ї, які опікуються дітьми чи всиновили дітей;
- діти трудових мігрантів;
- громадяни, які постраждали від війни, та ін.

У Кременецькій громаді є психологи, але це шкільні психологи, які не мають досвіду роботи із людьми, які пережили травми та втрати, мають каліцтва чи соціальні труднощі, тому не вважаємо за доцільне рекомендувати їх для роботи із іншими цільовими аудиторіями.

Для виходу із ситуації, що склалась пропонуємо Центру надання соціальних послуг підібрати кваліфікованого психолога та зарахувати його до штату працівників.

Зважаючи на велику потребу у послугах психолога можемо спрогнозувати, що одного спеціаліста на такій посаді може бути замало, періодично може виникати потреба у залученні ще одного чи декількох спеціалістів. Наприклад, влітку коли діти мають канікули і для них організуються літні табори відпочинку.

Станом на 01.01.2022 року загальна чисельність дитячого населення Кременецької міської територіальної громади становить 10293 дитини. На обліку знаходиться: 14 дітей-сиріт; 75 дітей, позбавлених батьківського піклування; 37 дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах. Здійснюється нагляд за

усиновленими дітьми. В громаді понад 3227 дітей проживає в багатодітних сім'ях. Із загальної кількості дітей близько 300 дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Станом на 01.01.2022 року сімейними формами виховання охоплено 87 дітей. Під опікою і піклуванням громадян знаходиться 66 дітей; функціонує 1 дитячих будинок сімейного типу, в якому утримуються і виховуються 10 дітей-сиріт; 8 прийомних сімей, в яких виховується 11 дітей зазначеної категорії. Створено 3 патронатних сім'ї в яких на даний час з метою соціально-правового захисту перебуває та виховуються 10 дітей із сімей, які знаходяться в складних обставинах життя.

Саме в літню пору коли діти мають канікули і не ходять до школи є найбільша проблема у раціональній організації їх дозвілля. Виходячи з цього, пропонуємо проводити літні табори для дітей трудових мігрантів. Літній табір можна було б проводити на базі табору, який знаходиться в урочищі Вірля села Савчиці Кременецького району Тернопільської області. Табір знаходиться в унікальній кліматичній зоні, яка поєднує в собі сосновий ліс, цілюще повітря та чисту джерельну воду. Протягом літа з 1 червня по 28 серпня у таборі за три зміни має можливість оздоровитися 450 дітей, тривалість однієї зміни – 21 день.

На території табору є шість дерев'яних будинків для проживання дітей, їдальня розрахована на одночасне харчування 75 дітей, харчування є чотирьохразовим. Діти зможуть пройти реабілітацію, яку їм надаватимуть психолог, педагоги та священник за допомогою напрацьованих методик корекційної роботи. Інтерактивні ігри, конкурси, майстер-класи, арт терапія, екскурсії, приватне спілкування з психологом, спортивні заняття, прогулянки на свіжому повітрі в лісі та біля річки, вечірки та пікніки – ефективні засоби для реабілітації дітей. На території Кременецької громади є багато цікавих місць куди можна було б організувати екскурсійні подорожі, наприклад на Замкову гору Бону, катакомби, Кременецький ботанічний сад, санну трасу, де будь-хто може зробити кілька віражів, палац графа Вороніна у селі Білокриниця, Кременецький краєзнавчий музей, Почаївську Лавру.

Щодо послуг психолога, який буде залучатись до роботи у літній період, то пропонуємо закуповувати його послуги у контрагентів. Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» громади самі можуть визначати чиїми соціальними послугами вони хочуть користуватись: послугами державних установ, послугами громадських організацій, шляхом соціального замовлення, послугами комерційних організацій та ін. Користування послугами авторитетного контрагента може мати свої переваги: такі послуги можуть бути якіснішими та дешевшими. Замовлення соціальних послуг в інституцій громадянського суспільства, на відміну від європейських країн, не є поширеною практикою в нашій державі.

Оцінимо витрати на заробітну плату штатного психолога. Оплата праці персоналу Кременецької міської ради здійснюється за Єдиною тарифною сіткою. Посадовий оклад психолога відповідає 15 тарифному розряду. Отже, посадовий оклад психолога із Єдиної тарифної сітки за 2022 рік становитиме 7464 грн.

Оцінимо витрати на закупівлю послуг психолога у контрагентів. Джерелом інформації про заробітну плату психолога може бути сайт із пошуку/пропозиції роботи Work.ua [28]. За даними сайту в середньому психолог у Тернопільській області заробляє 10 000 грн.

Обчислення сумарних витрат на виплату заробітної плати психологам відображено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Витрати на заробітну плату психологів у рік

№	Види витрат	Сума, грн./місяць	Сума, грн./рік
1.	Витрати на заробітну плату штатного психолога	7 464	89 568
2.	Витрати на закупівлю послуг психолога у контрагентів (червень, липень, серпень)	10 000	30 000
Всього			119 568

Отже, сумарні річні витрати на послуги психологів у громаді становитимуть 119 568 грн.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Аналіз потенційних небезпек життєдіяльності Кременецької територіальної громади

Життя людини, її діяльність може супроводжуватись негативними явищами - травмами, професійними хворобами, погіршення фізичного та ментального здоров'я та призводити до інших небажаних наслідків. Небезпека полягає у тому, що ці негативні наслідки мають прихований характер, і можуть проявлятися у важко прогнозованих обставинах.

Небезпека поняття випадкове і залежить від багатьох умов. Воно може бути кількісно оцінено такою величиною як ризик. Небезпека – це такий стан умов праці, коли людина піддається дії небезпечних чи шкідливих факторів. Безпека – це умови праці, при яких з високою ймовірністю виключена можливість пошкодження здоров'я людини. Безпека – головна мета охорони праці. Отже, охорона праці – це засіб досягнення безпеки людини на виробництві шляхом усунення факторів, які несуть шкоду її життю та здоров'ю.

Небезпеки можна систематизувати. За джерелом походження виділяють такі види небезпек: природні, соціальні, політичні, техногенні, комбіновані.

Природні небезпеки походять від природних явищ. У рейтингу 10 глобальних загроз для людства, визначених Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 2019 р., присутні як раз природні небезпеки такі, як забруднення повітря, пандемія грипу, патогенні організми, інфекційні захворювання [24]. З 2019 по 2022 рік всю планету сколихнула пандемія коронавірусу і вже у 2021 році Всесвітній Економічний Форум (WEF) на перше місце в переліку ризиків, які несуть загрозу людству поставив ризик розповсюдження інфекційних хвороб [23]. Ця природня небезпека призвела до людських втрат, погіршення здоров'я, економічного спаду як в глобальному масштабі та і на рівні громад України. У

Кременецькій територіальній громаді боротьба з пандемією відтягує на себе фінансові ресурси громади – за два роки виплачено значні суми на компенсацію вартості ліків тим, хто захворів на COVID-19.

До соціальних небезпек належать: наркоманія, бродяжництво, проституція, пияцтво, алкоголізм. Джерелами цих небезпек є низький духовний і культурний рівень, незадовільне матеріальне становище, погані умови проживання, конфліктні ситуації. Як показує SWOT-аналіз Кременецької громади, її слабкою стороною є трудова міграція (див. Додаток А). Трудова міграція спричиняє ряд соціальних проблем у громаді – діти трудових мігрантів отримують емоційні розлади, виростають без належного виховання, позбавлені належного соціального досвіду та часто роблять вибір йти неправильною дорогою у житті. Тому спеціалісти наголошують, що діти трудових мігрантів потребують «соціальної, психологічної, педагогічної підтримки та допомоги, що може реалізуватися завдяки впровадженню системи профілактичних, реабілітаційних заходів, спрямованих на оптимізацію процесу їх соціальної адаптації» [9].

Джерелами політичних небезпек є війни, ідеологічні, міжпартійні, міжнаціональному, міждержавні конфлікти, тероризм. Починаючи з 2014 року вся Україна, в тому числі і Кременецька територіальна громада зазнала руйнівного впливу цих небезпек. Загибель воїнів жителів громади, каліцтва, які призводять до інвалідності, внутрішньопереміщені особи, які потребують допомоги, зростання безробіття – це тільки частина проблем, спричинених війною з Росією.

Техногенні – це небезпеки, пов'язані з експлуатацією устаткування, транспорту, з використанням речовин, матеріалів, електричної енергії, різних видів випромінювання, протіканням процесів. Серед короткострокових загроз людству Всесвітній Економічний Форум (WEF) у 2021 році відзначив цифрову нерівність, тобто зростаючі диспропорції в доступі до технологій [23]. Ця проблема є відчутною і у Кременецькій територіальній громаді коли якість інтернет-послуг, мобільного зв'язку досить часто є низькою, особливо у селах

віддалених від центру громади м. Кременця. Це посилює соціальну напругу і створює песимістичні настрої у населення громади. Також досить часто жителі громади нарікають на погану якість доріг, нерегулярність транспортних перевезень, а у деяких населених пунктах повну відсутність громадського транспорту [15, 16, 17, 18, 19, 20].

Небезпеки досить часто є комбінованими - соціально-політичними, природно-техногенними, природно-соціальними, соціально-техногенними. Прикладом природно-техногенної небезпеки у Кременецькій громаді є те, що термін експлуатації очисних споруд КП «Міськгосп» давно закінчився, і вони виведені з ладу, система аерації знаходиться у незадовільному технічному стані, біологічні відстійники заросли кущами і деревами і нечистоти потрапляють в річку Ікву. Це призводить до забруднення повітря і підземних вод. В деяких селах громади вода в колодязях вже не придатна для вживання, хворіють люди, худоба, птиця. Значно погіршує ситуацію скидання в каналізацію промислових стоків ТОВ «Кременецьке молоко». Численні звернення населення до органів влади, контролюючих органів, природоохоронних установ не дають результатів бо не виділяються кошти для проведення реконструкції очисних споруд.

4.2 Організація дотримання вимог пожежної безпеки у Кременецькій міській раді

До об'єктів різних галузей висуваються різні вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки бо кожен об'єкт має своє призначення та свою специфіку. Приміщення Кременецької міської ради відноситься до об'єктів адміністративного призначення. Вимоги пожежної безпеки до об'єктів адміністративного призначення передбачають знаходження в приміщеннях великої кількості громадян, комп'ютерної та оргтехніки, і це суттєво підвищує рівень пожежонебезпеки. Врахування вимог пожежної безпеки адміністративних будівель повинно здійснюватися на стадії їх проектування, будівництва та під час експлуатації з дотриманням офіційних вимог нормативних документів.

Пожежна безпека у Кременецькій міській раді повинна відповідати

вимогам Закону України „Про пожежну безпеку”, Правилам пожежної безпеки в Україні. Відповідальність за пожежну безпеку об’єкта покладена на керівника установи, який зобов’язаний:

- забезпечити дотримання протипожежних вимог в адміністративних приміщеннях;
- опрацьовувати і затверджувати нормативні акти, які відповідають вимогам техніки безпеки об’єкта;
- забезпечити навчання працівників правилам пожежної безпеки;
- надавати на вимогу державної пожежної охорони дані про стан пожежної безпеки об’єктів;
- вчасно інформувати пожежну охорону про несправності засобів пожежогасіння, систем протипожежного захисту, водопостачання, про перешкоди для проїзду на місцевості.

У Кременецькій міській раді є інструкція про заходи пожежної безпеки, узгоджена з місцевою державною пожежною охороною. До роботи допускаються тільки ті працівники, які пройшли інструктаж і перевірку знань з питань пожежної безпеки. Будівля Кременецької міської ради є захищеною системами пожежної безпеки:

- сигналізацією, з датчиками, що встановлюють вогнище загоряння;
- стаціонарними системами пожежогасіння;
- автоматами і пристроями захисного відключення;
- засобами локалізації і гасіння пожежі (вогнегасники, засоби ізоляції вогню);
- індивідуальними засобами захисту;
- системами протидимного захисту – система димовидалення та подачі чистого повітря, вогнетримуючі клапани, система вентиляції;
- системи оповіщення та евакуації персоналу у вигляді світлових табло, показників, звукових пожежних оповіщувачів.

Система протипожежного захисту адміністративного приміщення буде виконувати визначені для неї функції при дотриманні основних умов:

1. Правильно підібране обладнання, прилади, установки.
2. Компоненти системи пожежного захисту повинні бути якісними і відповідати сучасні вимогам та нормам.
3. Всі компоненти системи мають бути правильно спроектовані, змонтовані і включені до загального комплексу пожежної безпеки.
4. Регулярне технічне обслуговування та своєчасний ремонт.

Для працівників Кременецької міської ради регулярно проводяться навчання, інструктажі, протипожежні тренування. Під час навчань моделюються можливі пожежні ситуації, і в результаті, працівники чітко знають як діяти у разі виникнення нештатної ситуації. Контроль за обслуговуванням електрообладнання, справністю електронагрівальних приладів, за їх вчасним ремонтом і технічним обслуговуванням здійснюють начальники підрозділів. Такі комплексні заходи є підставою вважати адміністративний об'єкт безпечним для працівників та відвідувачів.

ВИСНОВКИ

Розподіл повноважень згідно з принципом субсидіарності – один з головних принципів децентралізації тому за громадами закріплюється найбільший перелік повноважень.

Наданням соціальних послуг у Кременецькій територіальній громаді займається Центр надання соціальних послуг Кременецької міської ради. Працівники Центру надають широкий спектр послуг потребуючим громадянам. У Центрі на обліку у 2021 році перебувало 2736 одержувачів різних видів державних соціальних допомог. Соціальна робота є важливою ділянкою робіт Кременецької міської ради.

Як показує проведене дослідження, жителі громади є слабо соціально інтегрованими, коли люди почуваються самотніми і незахищеними. Ця проблема є типовою для сільських поселень в Україні і її можна було б вирішити організувавши спільноти взаємодопомоги.

У роботі Центру виникають труднощі, зокрема, нестача кваліфікованих психологів. Вирішити це питання пропонуємо двома шляхами – зарахуванням до штату працівників кваліфікованого психолога та купівлею послуг психолога у контрагентів, коли у цьому виникає потреба.

Внесені пропозиції допоможуть суттєво покращити ситуацію щодо надання допомоги особам, які потрапили в кризові ситуації, а також полегшить доступність життєво необхідних соціальних послуг для людей з інвалідністю та важкими хворобами.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: результати шостої хвилі соціологічного дослідження. Аналітичний звіт Council of Europe. 2021. 157 с.
2. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 48, ст.409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 21, ст.252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
5. Закон України «Про охорону дитинства». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
6. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
7. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 2-3, ст.36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
8. Закон України «Про соціальні послуги» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15#Text>
9. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 42, ст.213). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
10. За рік населення Тернопільщини скоротилось на 7 тис людей. URL: <https://terminovo.te.ua/news/23782/>

11. Зцілюючи рани: психолого-педагогічний супровід дітей трудових мігрантів. Львів: Свічадо, 2014. 452 с.
12. Концепція реформування системи соціальних послуг. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/75221955>
13. Кращі практики. Міністерство соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/krashchi-praktiki.html?PrintVersion>
14. Кужда Т.І., Сороківська О.А., Мосій О.Б. Теоретичні аспекти управління змінами в публічній організації // Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. Вип. 26 (Ч.2). 2017. С. 40-43 URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/22541>.
15. Машлій Г.Б., Мосій О.Б. Моніторинг перспектив та інвестиційні інструменти розвитку територіальних громад. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. №3 (30).
16. Мосій О.Б. Вплив відкритих даних на діяльність органів місцевого самоврядування // Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 33)»/ 36. тез доповідей: випуск 33 (м. Тернопіль, 13.11. 2018 р.). Ч. 2. Тернопіль. 2018. С. 36-37. URL: <https://drive.google.com/file/d/1mks34kW0mrNEQ8IAAvlAFeGAh4GCSWWp/view>
17. Мосій О.Б. Впровадження електронного урядування у діяльності органів місцевого самоврядування / О.Б. Мосій // Інфраструктура ринку. 2018. №24. С. 203-207. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/24-2018>
18. Мосій О.Б. Електронна ідентифікація громадян при використанні онлайн послуг у Тернопільській області. Міжрегіональна науково-практична конференція «Проблеми публічного управління та адміністрування на регіональному рівні». ТНТУ ім. І. Пулюя. ФОП Паляниця В.А. 2019. С. 61.
19. Мосій О.Б. Лідерство в управлінні територіальною громадою: відповідь на виклики сьогодення. Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення». Випуск 66. <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-472/>

20. Мосій О. Б., Струтинська І. В. Дослідження ролі е-урядування у розвитку місцевого самоврядування. Актуальні проблеми публічного управління та адміністрування : Колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Кирич Н. Б. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2020. С. 128-143.
21. Нечосіна О. Функціонування системи соціальних послуг в Україні: короткий опис. Київ. 2019. 16 с.
22. Міграція в Україні: наскільки проблема масштабна? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii--mihracija/29826553.html>
23. Офіційний сайт Всесвітнього Економічного Форуму (WEF). URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2021>
24. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/edu-news/280853-top-10-zagrozzdorov-yu-lyudstva-v-2019-rotsi-za-versieyu-vooz>
25. Офіційний сайт Кременецької ТГ. URL: <https://kremenetska.gromada.org.ua/>
26. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
27. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2012 р. №556-р «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text>
28. Сайт із пошуку роботи Work.ua. URL: <https://www.work.ua>
29. Сокуренко В.В., Бандурка О.М., Бортник С.М. та ін. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. За заг. ред. В.В. Сокуренка. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
30. Сороківська О.А. Мосій О.Б., Кужда Т.І. Реформа децентралізації в Україні та розвиток місцевого самоврядування// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Випуск 14. Частина 2. С. 138-141. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/22516>

31. Соціальні послуги. URL: <https://decentralization.gov.ua/social>
32. Соціальні послуги в громаді. З чого почати? URL: <https://u-learn.org.ua/p/social-services>
33. Слосанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. В.А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с. (було 20)
34. "Щодо вдосконалення соціального захисту дітей трудових мігрантів". Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika/schodo-vdoskonalennya-socialnogo-zakhistu-ditey-trudovikh-migrantiv>

Додаток А

**Аналіз сильних сторін, можливостей розвитку,
слабких сторін та загроз розвитку Кременецької громади
(SWOT-АНАЛІЗ)**

SWOT-аналіз для суспільної сфери (суспільство, людський капітал)

СИЛЬНІ СТОРОНИ (ПЕРЕВАГИ)	СЛАБКІ СТОРОНИ (НЕДОЛІКИ)
1. Географічне положення регіону та рівень його інфраструктурної забезпеченості.	1. Трудова міграція (відтік) молоді; недостатня кількість обладнаних зон відпочинку.
2. Готовність мешканців до роботи задля суспільного блага (особливо, якщо це стосується їхніх дітей)	2. Від'ємний демографічний приріст, від'ємне сальдо міграції
3. Сприятливі природно-кліматичні умови; хороші можливості для відпочинку таунікальна історико-архітектурна та природна спадщина.	3. Обмежені можливості проведення вільного часу – особливо для дорослих (відсутність пропозиції) та спілкування
4. Розвинена соціальна інфраструктура (дошкільні заклади, школи, медустанови)	4. Низька екологічна культура населення
ШАНСИ (МОЖЛИВОСТІ)	ЗАГРОЗИ (ТРУДНОЦІ)
1. Розвиток громадського сектору	1. Переконавання молоді, що найкраще рішення – це виїзд з громади
2. Реалізація в регіоні багатьох міжнародних та національних проєктів, до яких може долучитися громада	2. Відтік кваліфікованих кадрів. Відсутність психолога у штаті працівників міської ради
3. Покращення рівня проживання, якості життя, надання соціальних послуг за рахунок покращення інфраструктури.	3. Відсутність підтримки з боку влади місцевих ініціатив

SWOT-аналіз для економічної сфери

СИЛЬНІ СТОРОНИ (ПЕРЕВАГИ)	СЛАБКІ СТОРОНИ (НЕДОЛІКИ)
1. Наявність на території громади малих та середніх підприємств	1. Недостатнє забезпечення людей працездатного віку робочими місцями
2. Природні ресурси для розвитку будівництва (пісок, глина, крейда)	2. Відсутність довіри працівників до місцевих працедавців та низька оплата праці (бажають краще поїхати за кордон)
3. Вільні земельні ділянки для інвестицій	3. Низька якість доріг, яка ускладнює переміщення і створює бар'єри для економічного розвитку
ШАНСИ (МОЖЛИВОСТІ)	ЗАГРОЗИ (ТРУДНОЦІ)
1. Розвиток малого та середнього бізнесу (особливо з переробки с/г продукції)	1. Еміграція, насамперед молоді та кваліфікованих спеціалістів
2. Розвиток одноособових фермерських господарств та с/г кооперативів	2. Витіснення з ринку дрібних с/г виробників великими агрохолдингами
3. Зростання попиту на екологічно чисту продукцію сільського господарства	3. Гальмування на державному рівні питання передання земель поза межами населених пунктів в управління громади
4. Розвиток агро та екотуризму	
5. Залучення інвесторів для будівництва промислових підприємств	

SWOT-аналіз для просторово-екологічної сфери

СИЛЬНІ СТОРОНИ (ПЕРЕВАГИ)	СЛАБКІ СТОРОНИ (НЕДОЛІКИ)
1. Наявність природних ресурсів (ліси, озера), гарних краєвидів, історичних та культурних пам'яток, які можуть бути базою для розвитку туризму	1. Катастрофічний стан доріг, що ускладнює комунікацію між центром громади та деякими селами. Дороги, які ведуть до туристично привабливих об'єктів, дуже поганої якості
2. Наявність об'єктів історичного та паломницького туризму	2. Пасивність населення у питаннях поводження із твердими побутовими відходами
3. Відсутність забруднюючих підприємств	3. Зношеність водопровідних мереж
4. Розбудована та функціонуюча система водопостачання	4. Відсутність системи збору твердих побутових відходів у частині населених пунктів громади
	Очисні споруди потребують реконструкції
ШАНСИ (МОЖЛИВОСТІ)	ЗАГРОЗИ (ТРУДНОЩІ)
1. Розвиток екологічного велотуризму	1. Бідність населення
2. Ремонт водопровідних мереж за кошти державного та місцевого бюджетів	2. Повільне відновлення доріг
3. Розширення мережі збору твердих побутових відходів частині населених пунктів, які ще не охоплені послугою	
4. Впровадження системи роздільного збирання сміття	

SWOT-аналіз для адміністративної сфери

СИЛЬНІ СТОРОНИ (ПЕРЕВАГИ)	СЛАБКІ СТОРОНИ (НЕДОЛІКИ)
1. Досвід у пошуку та залученні зовнішніх джерел фінансування	1. Відсутність статуту громади, який би ясно визначив компетенції окремих інституцій, котрі здійснюють управління в громаді, і взаємовідносини між ними
2. Активний і злагоджений колектив апарату управління громади із сильним відчуттям команди	2. Підприємства, які здійснюють господарську діяльність в межах громади, але не зареєстровані на її території
3. Вдала міжнародна співпраця з органами місцевого самоврядування Республіки Польща, Грузії та Федеративної Республіки Німеччина	3. Відсутність бюджетних коштів на проведення найбільш термінових ремонтних робіт місцевої інфраструктури доріг та ЖКГ
ШАНСИ (МОЖЛИВОСТІ)	ЗАГРОЗИ (ТРУДНОЩІ)
1. Можливість збільшення власних доходів громади	1. Недостатність фінансових ресурсів для забезпечення послуг охорони здоров'я, культури, соціального захисту (державні субвенції не покривають потреби повністю)
	2. Політична та економічна нестабільність у державі
	3. Пандемія спричинена коронавірусом COVID-19

ШТАТНИЙ РОЗПИС**Управління соціального захисту населення та охорони здоров'я
Кременецької міської ради**

№ з/п	Назва посади	Кількість штатних одиниць
	Управління соціального захисту населення та охорони здоров'я	
1	Начальник управління	1
2	Заступник начальника управління – начальник відділу з питань охорони здоров'я	1
3	Головний спеціаліст-юрисконсульт	1
4	Секретар керівника	1
5	Головний спеціаліст	1
6	Державний соціальний інспектор	1
	Відділ соціальних допомог та компенсацій	
7	Начальник відділу соціальних допомог та компенсацій	1
8	Головний спеціаліст	5
9	Провідний спеціаліст	1
10	Спеціаліст I категорії	2
	Відділ бухгалтерського обліку та господарської діяльності	
11	Начальник відділу – головний бухгалтер	1
12	Головний спеціаліст	1
	Відділ персоніфікованого обліку отримувачів пільг, у справах інвалідів, ветеранів та громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	
13	Начальник відділу	1
14	Головний спеціаліст	1
	Обслуговуючий персонал	
15	Прибиральниця службових приміщень	1
	Всього	20